

Motion till riksdagen 2005/06: MJ2

**av Sven Gunnar Persson m.fl. (kd)
med anledning av skr. 2004/05:173**

En nationell strategi för havsmiljön

1 Sammanfattning

Kristdemokraterna beklagar att regeringen inte presenterat någon skarp proposition med konkreta åtgärder för att förbättra havsmiljön. Denna skrivelse är inte tillräcklig.

Skrivelsen har ett för stort fokus på myndigheter när det gäller analys och problemformulering. Brukarperspektivet och behovet av näringarnas medverkan i såväl problemanalys och problemformulering som förvaltning och beslutsfattande saknas. Samtidigt behandlas EU:s vattendirektiv alltför knapphändigt i skrivelsen. Vattendirektivets roll i regeringens strategi för havet är oklar, trots att dess regler kommer att få stor betydelse för det svenska havsmiljöarbetet.

Kristdemokraterna anser att det internationella samarbetet bör ha en inriktning mot Östersjöregionen och syfta till bindande regler om utsläpp, fartygs trafik m.m. EU-samarbetet kring katastrofberedskap och Inspireinitiativet bör utvecklas och implementeras i Sverige. Forskning om de komplicerade sambanden inom havets ekosystem bör utvecklas genom gemensamma europeiska forskningsprojekt.

Potentialen i vågenergin bör tillvaratas och lämpliga områden för vågkraftanläggningar i svenska vatten bör kartläggas.

När det gäller övriga konkreta åtgärdsförslag vill vi hänvisa till Kristdemokraternas motion *Liv och fiske i Östersjön och Västerhavet*, som kommer att väckas under allmänna motionstiden.

Fel! Okänt namn på

2 Innehållsförteckning

1	Sammanfattning.....	1
2	Innehållsförteckning.....	2
3	Förslag till riksdagsbeslut.....	3
4	Nog med utredningar – nu krävs handling.....	4
5	Ett hav i balans	4
6	Deltagande och ansvarstagande.....	5
7	EU och internationell samverkan.....	5
8	Effektivare myndighetssamordning och förvaltning.....	6
8.1	EU:s vattendirektiv.....	6
8.2	Senkommen insikt	7
9	Kunskapsuppbyggnad.....	7
9.1	Tillförlitlig kunskap om populationer.....	7
9.2	Inspire.....	7
9.3	Forskning.....	7
10	Bevarande och hållbart nyttjande	8
10.1	Hållbart fiske	8
10.1.1	Kompletterande arbetsuppgifter för yrkesfiskare	9
10.2	Hållbar sjöfart.....	9
10.3	Utfasning av miljöfarliga motorer	10
11	Havsbaserad energiproduktion	11
11.1	Vindkraft	11
11.2	Vågkraft.....	11
12	Ingen övergödning.....	11
13	Hav utan gifter.....	12
13.1	Läkemedel	12
13.2	Reach.....	13

3 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör lägga fram en proposition med tydliga förslag på konkreta åtgärder för havsmiljön.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att brukare och andra intressenter kommer in tidigt i förvaltningsarbetet och deltar såväl i analyser och problemformuleringar som i beslutsprocesser och genomförandeprocesser.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige bör initiera en revidering av Helsingforskommissionen i syfte att tillskapa en gemensam myndighet för Östersjöregionen.
4. Riksdagen begär att regeringen snarast återkommer till riksdagen med förslag om hur det fortsatta arbetet med vattendirektivet skall ges en tillfredsställande finansiering.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det är angeläget att vattenmyndigheterna och länsstyrelserna finns med i myndigheternas samlade havsmiljöarbete.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Inspire.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om samordning av forskningsresurser inom EU.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen aktivt bör medverka till att ett fungerande miljömärkningssystem för fisk etableras.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att lämpliga nödhamnar längs Sveriges kuster skall anges i enlighet med vad man kommit överens om inom EU.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige inom Helcom och EU bör driva frågor om gemensam katastrofberedskap vid fartygsolyckor.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kartlägga områden av riksintresse för vågkraft.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör återkomma med en konkret strategi för att ta hand om läkemedelsrester.

Fel! Okänt namn på

4 Nog med utredningar – nu krävs handling

Kristdemokraterna är mycket kritiska mot att regeringen inte presenterat någon skarp proposition för att bl.a. genomföra de åtgärder som föreslås av Havsmiljökommissionen (SOU 2003:72). I stället presenteras en skrivelse som visserligen innehåller många bra tankar, men inga förslag till riksdagsbeslut. Det är nu hög tid att regeringen börjar genomföra de nödvändiga havsmiljöåtgärderna, inte bara prata om dem.

Skrivelsen annonserar inte mindre än 99 olika uppdrag till myndigheter och tio utredningar. På ett tiotal områden avser man att återkomma till riksdagen. På många områden finns det emellertid tillräckligt med tillgänglig kunskap för att formulera en skarp proposition med konkreta åtgärdsförslag. Regeringen bör återkomma med en proposition med tydliga förslag på konkreta åtgärder för havsmiljön.

Kristdemokraterna stöder uppfattningen att havsmiljöarbetet bör ske utifrån en ekosystemansats. Det är dock viktigt att påpeka att införandet av ett nytt begrepp inte får medföra att havsmiljöarbetet börjar om från noll. Nu gäller det också att bygga vidare på de insatser som görs och fungerar.

5 Ett hav i balans

Kristdemokraterna kan instämma i mycket av det som regeringen nämner som strategiska insatser för att uppnå målet om hav i balans. Man kan dock önska en högre grad av konkretisering när det gäller vilket ”nytt samlat grepp” som skall tas om myndigheternas havsmiljöarbete samt hur planeringen och förvaltningen av havet skall förstärkas och samordnas. Det bör betonas att alltför vaga målsättningar blir meningslösa som utgångspunkt för styrning av åtgärder. Ett exempel är att regeringen anser att varken människors hälsa, ekosystemen eller nyttjandet av havet skall påverkas negativt eller utsättas för risker. Förvisso ansluter vi oss till försiktighetsprincipen, men det är ändå värt att påminna om att allt nyttjande av havet (och all annan verksamhet för den delen) innebär risker. Strategin blir således både innehållslös och allomfattande.

Vad som är otillräckligt i regeringens strategideklaration är brukarperspektivet och behovet av näringarnas medverkan i problemanalys och förvaltning av havet och dess resurser. En aldrig så genomtänkt strategi blir svår att genomföra om den inte i ett tidigt skede är väl förankrad hos de människor som närmast berörs av den. Detta bör ges regeringen till känna.

6 Deltagande och ansvarstagande

Regeringen talar i skrivelsen pliktskyldigt om att inkludera brukarna och näringsutövarna. Men samtidigt framgår det att hela analys-, inventerings- och problemformuleringskedena skall skötas av myndigheter. Brukarna kommer in för sent i processen. Vi vill påpeka vikten av att det etableras en gemensam världsbild vad gäller omfattningen och karaktären hos olika problem. Detta är nödvändigt för att åstadkomma den breda mobilisering av ansvarstagande som behövs för att säkra en god havsmiljö.

Enligt skrivelsen är det berörda myndigheter som samordnat skall delta i problemanalysen. Vi menar att om problemanalysen enbart sker på myndighetsnivå för att i ett senare skede presenteras för nyttjarna och andra intressenter så blir det inte bra. Det är otillfredsställande att nyttjarna föreslås komma in först på åtgärdsstadiet. Nyttjarna bör även finnas med under analyskedet.

7 EU och internationell samverkan

Regeringen tycks vara skeptisk till att det skulle finnas politiska förutsättningar för en grundläggande revidering av Helsingforskonventionen. Regeringen föreslår i skrivelsen att en europeisk marin strategi skall innehålla förslag om bindande regler och att dessa bör uttryckas i en EU-rättsakt. Kristdemokraterna anser att det är angeläget att göra klart att det finns ett behov av en operativ myndighet. Myndigheten måste kunna göra avvägningar mellan olika intressen och fatta beslut utifrån tillgänglig kunskap. Målsättningen bör vara att även Ryssland skall ingå i detta samarbete.

En gemensam myndighet bör alltså skapas för Östersjöregionen. Denna myndighet skall ledas av en styrelse med representanter för alla länder i regionen och ha befogenhet att utfärda förordningar som skall gälla som juridiskt bindande i de ingående länderna. Sanktioner skall finnas för den som bryter mot reglerna. En av de första uppgifterna för myndigheten bör vara att kartlägga källorna till utsläppen av gifter i regionen. Sverige bör ta upp förhandlingar om att revidera Helsingforskommissionen i syfte att skapa en sådan myndighet. Detta bör ges regeringen till känna.

Det kan också vara bra att ha i bakhuvudet att olika EU-länder berörs på olika sätt av havsmiljöfrågorna. De länder som inte har samma förhållanden som exempelvis Sverige kan av taktiskäl obstruera en hållbar gemensam EU-politik vad gäller havsmiljö och fiskeförvaltning. Det kan därför anses tveksamt om det går att få majoritet inom EU för bindande regler som styr upp en radikal marin strategi.

Fel! Okänt namn på

8 Effektivare myndighetssamordning och förvaltning

Naturvårdsverket bör ha det övergripande ansvaret för havsmiljö. Men brukarna måste få ett större inflytande än vad de har med den hittills förda politiken. Havsmiljöarbetet bör bli allas ansvar.

8.1 EU:s vattendirektiv

Vattendirektivet nämns mycket knapphändigt i skrivelsen. Vattendirektivets roll i regeringens strategi för havet är oklar, trots att dess regler kommer att få stor betydelse för det svenska havsmiljöarbetet. Enligt vattendirektivet krävs omfattande inventerings- och åtgärdsprogram. Skrivelsens förslag är inte tillräckliga i detta avseende.

Det uppskattas att den allra största delen av föroeningarna i havet kommer med floderna som rinner ut i havet. Därför måste ett tydligt fokus sättas på arbetet med tillrinningsområdena. Därmed bör vattenmyndigheternas arbete och de kommande åtgärdsprogrammen enligt vattendirektivet spela en central roll i den svenska strategin för havsmiljön. Regeringen bör snarast återkomma till riksdagen med förslag om hur det fortsatta arbetet med vattendirektivet, inte minst åtgärdsprogrammen, skall ges en tillfredsställande finansiering.

Det är viktigt att vattenmyndigheternas styrelser har en allsidig sammansättning. Regeringen skriver visserligen om lokalt deltagande och kontinuerlig dialog, men detta har inte tillämpats vid tillsättningen av vattendelegationerna. Av de totalt 27 ledamöter som regeringen utsett i de fem vattendistrikten är 21 representanter för länsstyrelserna, 4 från universiteten, 1 från ett statligt bolag och 1 företrädare för näringssektorn. Således har utredarens förslag om en allsidig sammansättning i styrelserna inte följts vid förordnandet av vattendelegationerna. Endast i ett av vattendistrikten uppgår antalet ledamöter till nio och inte i något distrikt har ersättare utsetts. Man kan då undra om regeringen avser att komplettera vattendelegationerna genom att utse företrädare för näringsliv, kommuner, miljöorganisationer och enskilda.

Vattendelegationernas sammansättning är viktig för att få en helhetssyn på alla aspekter av vattenanvändningen inom avrinningsområdet. Med tanke på att de nya myndigheterna är föranledda av ett EU-direktiv finns särskild anledning att skapa största möjliga legitimitet för vattenmyndigheterna och deras beslut. Vattendirektivets krav på tydlighet talar för att myndigheterna skall ha en självständig ställning, vilket bör föranleda att de inte enbart skall styras av länsstyrelsepersonal.

Det är märkligt att vattenmyndigheterna inte nämns bland de myndigheter som räknas upp på sidan 27 i skrivelsen. Inte heller nämns länsstyrelserna, som har en viktig roll. Det är angeläget att vattenmyndigheterna och länsstyrelserna finns med som viktiga aktörer i myndigheternas samlade havsmiljöarbete. Detta bör ges regeringen till känna.

8.2 Senkommen insikt

Efter elva års styre inser den socialdemokratiska regeringen att en samordnad planering och förvaltning av de svenska havsområdena bör åstadkommas. Emellertid anser man att detta måste utredas närmare (som vanligt?).

Det är bra med ökat deltagande av berörda intressenter i planerings- och beslutsprocesserna. Men det bör återigen betonas att nyttjare och andra intressenter måste komma in tidigare och delta i utformandet av en gemensam problemformulering.

9 Kunskapsuppbyggnad

9.1 Tillförlitlig kunskap om populationer

ICES forskningsresultat måste kvalitetssäkras så att dess rekommendationer inte kan ifrågasättas. Arbetet med modeller för fiskebeståndens storlek och utveckling är därför angeläget.

Regeringen skriver att bestånden av tumlare har minskat på grund av miljöförhållandena och som en följd av att de utgör bifångster inom fisket. Den vetenskapliga grunden för detta är dock klen. Sedan 1996 har endast en död tumlare rapporterats fångad som bifångst.

9.2 Inspire

Inom EU pågår arbetet med Inspire, som är en gemensam infrastruktur för geografisk information inom gemenskapen. Vinsterna med Inspire är av långsiktig karaktär. På miljösidan finns stora vinster med att effektivisera dataflödena. Att det görs med Inspire underlättar bl.a. övervakningen av fartyg. Regeringen har en alltför passiv hållning till Inspire. Det behövs en strategi för implementering av Inspiredirektivet, när det antas. Ansvarsfrågan måste förtydligas då Inspire berör många olika områden.

För att åstadkomma de vinster som ovannämnda direktiv syftar till fordras en tydlig ledning och styrning från riksdag och regering. Resursfrågan är också i skrivandets stund olöst. Budgetpropositionen för 2006 saknar överväganden om resursfördelning till implementeringsarbetet med Inspire.

Sveriges regering måste inom EU inta en mer pådrivande roll när det gäller att utveckla Inspireinitiativet samt att nationellt informera och tillföra resurser för implementering av Inspire. Detta bör ges regeringen till känna.

9.3 Forskning

Regeringen har bestämt (prop. 2004/05:80) att Rådet för forsknings- och utvecklingssamarbete inom EU skall avvecklas. I stället inrättas ett sekretariat

Fel! Okänt namn på

för verksamheten knutet till Vinnova. Detta innebär att den nödvändiga bredden i bedömningen av forskningssatsningarna minskar.

Kristdemokraterna anser att Sverige bör delta i att utveckla europeiska forskningsråd med uppgift att fördela en betydande del av forskningspengarna på europeisk nivå. Därigenom kan resurser samlas för att bedriva avancerad forskning på så komplexa områden som havets ekosystem. I forskningsråden skall representanter för forskarsamhället ha det avgörande inflytandet. Prioriteringar bör genomföras så att EU:s forskningsresurser satsas på stora flernationella projekt, som är svåra att finansiera för ett enskilt land. Detta bör ges regeringen till känna.

10 Bevarande och hållbart nyttjande

Som bekant sammanfaller ofta nyttjandointresset med bevarandointresset när det gäller förvaltningen av de marina naturresurserna. För att på bästa sätt ta vara på möjliga synergier krävs utarbetade former för samråd och involvering av olika intressenter och brukare.

10.1 Hållbart fiske

Regeringen lyfter fram problemet med utkast av bifångster av fisk. Tyvärr har man ingen bra idé om hur problemet skall lösas. Det behövs en reformering av kvotsystemet så att incitamenten att kasta fisk i havet försvinner. För att inte överskrida sina kvoter tvingas kustfiskarna därför att kasta stora mängder död fisk av fel arttillhörighet tillbaka i havet. Detta är ett slöseri med fiskeresurserna. Samma förhållanden gäller inom hela EU. Även om syftet med kvotsystem är att bevara arter kommer, om inget görs åt det beskrivna resurslöseriet, en snabbare utarmning av havets resurser att ske.

Det är svårt att se hur ett förbud mot dumpning av fisk i havet skall kunna upprätthållas inom nuvarande kvotsystem. Kristdemokraterna föreslår att reglerna ändras så att de artspecifika kvoterna för kustfisket avskaffas och att fiskarna i stället med selektiva redskap kan fiska ett begränsat antal dagar och få landa för försäljning det som kommer i trålen. Det totala antalet tilldelade fiskedagar får ej överskrida vad fiskbestånden långsiktigt kan tåla eller den sammanlagda kvot som Sverige erhållit för respektive art. Erfarenheter från liknande system i exempelvis Danmark bör tas till vara. Även på Färöarna fiskar man enligt denna modell, och det har slagit mycket väl ut. Tidigare förde fiskarna där endast iland de största fiskar som de fick upp; numera tar de i land allt de får i trålen och begränsningen ligger i stället i antal dagar till havs. Selektiva redskap skall naturligtvis användas i största möjliga utsträckning.

Fiskenäringens delaktighet i förvaltningen måste ta sig konkreta former och näringens företrädare måste få ett faktiskt inflytande över hur kvoter och

ransoner fördelas. Former för lokal förvaltning bör utvecklas där näringens företrädare har en stark ställning.

Arbetet med miljömärkning av fisk, som lyfts fram av Havsmiljökommissionen, berörs inte i skrivelsen. Det är beklagligt eftersom konsumenterna har en viktig roll i allt miljöarbete. Fiskeriverket, fiskerinäringen och Krav driver ett projekt kring miljömärkning av fisk. Miljömärkta räkor produceras nu på flera ställen i Sverige.

Regeringen bör aktivt medverka till att ett fungerande miljömärkningssystem för fisk etableras. Detta bör ges regeringen till känna.

10.1.1 Kompletterande arbetsuppgifter för yrkesfiskare

Vid tillfälliga avbrott i fisket borde yrkesfiskare erbjudas möjlighet att dragga upp s.k. spökgarn, liksom att utföra provfiske och delta i miljövårdsinsatser. De har förutom båtar såväl utrustning och kunskap som den erfarenhet som krävs för detta. Fiskarna har i dag möjlighet att fiska upp dessa garn mot ekonomisk ersättning som kommer dels från staten, dels från EU:s strukturfonder. Regeringen anser att detta bör utredas ytterligare. Kristdemokraterna anser i stället att dessa planer genast bör sättas i verket.

10.2 Hållbar sjöfart

Regeringen skriver att risken för oljeutsläpp vid fartygsolyckor är det mest påtagliga hotet mot de svenska haven. Då kan man tycka att detta borde prioriteras tydligare. Åtgärder som genast bör verkställas är krav på lotsplikt i Bornholmsgattet och att all fartygstrafik flyttas söder och öster om Hoburgs bank. Detta bör ges regeringen till känna. Det är beklagligt att regeringen valt en minimalistisk väg när det gäller tolkningen av vilka krav som kan ställas i samband med en PSSA-ansökan. Sålunda har man hävdats att åtgärder avseende krav på fartygskonstruktion, besättningars utbildning och ekonomiskt ansvar för skador inte varit förenliga med vad som kan innefattas i PSSA-anknutna skyddsåtgärder. Därigenom kom sådana krav att saknas i den ansökan som Sverige och de andra östersjöländerna (utom Ryssland) skickade in. I stället anser man i skrivelsen att ytterligare åtgärder skall komplettera PSSA-definitionen senare. En sådan minimalistisk tolkning är beklaglig och inte oomstridd.

Ett annat exempel på bristande prioritering av skyddet mot oljeutsläpp är det faktum att regeringen ännu inte på ett tillfredsställande sätt klarat av att inrätta det system av nödhavnar som EU beslutat om (direktiv 2002/59/EG). Det handlar om att peka ut platser dit havererade fartyg kan bärgas för att förhindra att exempelvis en last av olja rinner ut i havet och sprider sig längs en större kuststräcka. Riksdagen bör tillkännage för regeringen sin mening att lämpliga nödhavnar längs Sveriges kuster skall anges i enlighet med vad man kommit överens om inom EU.

Sverige bör inom Helcom och EU driva frågor om gemensam katastrofberedskap vid fartygsolyckor. Fartyg för räddningsinsatser och oljesanering

Fel! Okänt namn på

måste snabbt kunna vara på plats från flera länder om en större olycka skulle inträffa. Detta bör ges regeringen till känna.

10.3 Utfasning av miljöfarliga motorer

Regeringen skriver att man skall utarbeta en strategi för hur informationen om båtmotorers miljöegenskaper skall förbättras och hur stimulera utbyte av mindre miljövänliga motorer som är i bruk.

Kristdemokraterna anser att det inte är ytterligare utredning som i första hand krävs utan snarare direkta åtgärder. I Sverige finns 600 000 fritidsbåtar med utombordsmotorer. Många av dessa är tvåtaktsmotorer, där 20–30 % av bränslet släpps ut oförbränt med avgaserna. Årligen släpps ca 14 000 ton polyaromatiska kolväten (PAH) ut från tvåtaktsmotorer i fritidsbåtar. PAH har sannolikt en skadlig effekt på fiskbestånden. Kristdemokraterna förordar därför att en skrotningspremie för äldre tvåtaktsmotorer skall finnas.

Alkylatbensin minskar utsläppen av kolväten med 85–90 % och utsläppen av kväveoxid med 30–60 %. Det är bra att skatten på alkylatbensin som används i båtmotorer är lägre än annan bensin. När det gäller en eventuell ändring av alkylatspecifikationerna bör miljö, säkerhet och hälsa prioriteras i första hand innan man gräver ner sig i ytterligare utredningar om EG:s regelverk. Det kan också nämnas att fr.o.m. 2005 omfattas utombordsmotorerna av EU:s ”fritidsbåtsdirektiv”, som ställer krav på begränsningar av avgaser och buller. Detta måste också beaktas vid val av utformning av skatter och regler för fritidsbåtar och deras bränslen.

Sedan 1989 arbetar Nordiska ministerrådet med frivillig och positiv miljömärkning i Norden. Syftet är att stimulera en produktutveckling som tar hänsyn till miljön. De kriterier som skall gälla fastslås efter bedömning av miljöbelastningen under produkternas hela livscykel. I Sverige är det SIS Miljömärkning AB som arbetar med att miljömärka (Svanenmärkning) olika produkter. SIS har, sedan år 1997, kriterier och licenser för gräsklippare. Kriterier finns också för arbetsmaskiner för park och trädgård samt utombordsmotorer. För närvarande är det endast för gräsklippare som några företag har beviljats licens för Svanenmärkning. År 2004 var endast 6–7 % av de sålda gräsklipparna miljömärkta. (Källor: SIS Miljömärkning, konsult och branschservice, Klippo.) De knappa resultaten visar på att det finns ett behov av en skärpt lagstiftning mot tvåtaktsmotorer.

Ett införande av en skrotningspremie för äldre båtmotorer och gräsklippare skulle vara en effektiv miljöförbättrande åtgärd som på kort tid miljömässigt skulle löna sig.

11 Havsbaserad energiproduktion

11.1 Vindkraft

Mycket talar för att utbyggnaden av den havsbaserade vindkraften bör fortsätta. Olyckligtvis är de grunda havsområden som är mest lämpade för vindkraftverk samtidigt värdefulla områden för fiskbestånden. De områden där vindkraftverk kan byggas med minimal påverkan på miljö och fiske bör därför kartläggas och klassas som riksintressen för vindkraftsproduktion. Förutsättningarna för vindkraftproduktion inom olika områden har utretts av olika myndigheter och Energimyndigheten har upprättat en karta över områden som bedöms vara av riksintresse för vindkraft.

Kristdemokraterna anser att man bör sträva efter att bygga vindkraftverken på platser där så få människor som möjligt kan bli störda. Den nya generationens vindkraftverk med effekter på 3–5 MW kan placeras upp till tio mil utanför kusten, utom synhåll från land.

Tyvärr är de ekonomiska incitamenten i den svenska energipolitiken sådana att någon vindkraftsutbyggnad i större skala knappast kommer till stånd. Annat är det i Danmark, som nu är världsledande inom vindkraftsindustrin.

11.2 Vågkraft

Vågkraften nämns bara i förbigående i regeringens skrivelse, trots att denna energikälla har stor potential. Det finns flera olika koncept när det gäller vågkraftverk. Vissa kan ha mycket begränsad miljöpåverkan eftersom det endast är en del av en boj som sticker upp ovanför vattenytan. Själva generatoren kan då stå på sådant djup att få miljökonsekvenser förväntas. I dag pågår forskning kring bojarnas utformning i samråd mellan teknik och ekologi för att fåglar och fiskar skall påverkas minimalt. Även när det gäller påverkan och åtgärder mot påväxt på anläggningarna pågår forskning. Det finns också koncept med stora flytande anläggningar vid havsytan och fasta anläggningar vid kusten.

Det vore angeläget att en kartläggning genomfördes för att kartlägga områden av riksintresse för vågkraft. Detta bör ges regeringen till känna.

12 Ingen övergödning

Havsmiljökommissionen föreslog att odlingen av fånggrödor skall permanentas till att omfatta 100 000 ha. Även arealen åkermark som vårbearbetas i stället för höstbearbetas föreslogs permanentas till att omfatta 100 000 ha. I dag odlas fånggrödor på ca 185 000 ha, varav 76 000 ha även vårbearbetas. Dessutom vårbearbetas (utan fånggrödor) 17 000 ha. Miljöersättning för odling av fånggrödor är 900 kr/ha och för vårbearbetning 400 kr/ha. De båda

Fel! Okänt namn på

miljöersättningarna kan kombineras. Tillsammans beräknas dessa åtgärder medföra att kväveläckaget minskar med 1 800–2 100 ton per år (källa: Jordbruksverkets rapport 2005:14b).

Det är viktigt att LBU-programmet ger ordentligt utrymme för stöd till fånggrödor i kantzoner, samt vårbearbetning i stället för höstbearbetning. Sverige bör också ställa upp med maximal nationell medfinansiering till sådana åtgärder.

Vidare föreslog Havsmiljökommissionen att spridning av flytgödsel från djuren på hösten till höstsäd skall minskas. Arbete med att minska användningen av flytgödsel pågår inom ramen för den rådgivning som Jordbruksverket ger, men inga myndighetsföreskrifter har tagits fram. Bland forskare råder delade meningar om flytgödslets effekter. Frågan bör analyseras närmare – det är fem år sedan Jordbruksverkets senast studerade detta.

Utsläppen av kväveoxider till luften från fartygens motorer bidrar till övergödningen då kvävet faller ner i havet genom regn. Kväveoxiderna är inte bara skadliga i sig, de påverkar också bildningen av marknära ozon. Gasen skadar människors hälsa och har även negativa effekter på skog och annan växtlighet. Dessutom är det en växthusgas.

I Sverige är kväveutsläppen från sjöfarten mindre än på många andra håll, tack vare miljödifferentierade farleds- och hamnavgifter.

13 Hav utan gifter

13.1 Läkemedel

Skrivelsen är för vag när det gäller utsläpp av läkemedelsrester. Det behövs kraftfulla forsknings- och åtgärdsprogram. Ytterligare utredningsuppdrag är knappast lösningen. Vi vet att läkemedlen är ett stort miljöproblem som ger negativa effekter på både människor och djur. Apoteket har nu ingått en frivillig överenskommelse med kommunerna om att ta emot överblivna läkemedel och kanyler. Detta är ett positivt steg i rätt riktning. Information borde gå ut i större i omfattning, t.ex. måste Apoteket bättre informera om läkemedlen ur ett miljöperspektiv och att Apoteket tar hand om överblivna läkemedel. Det borde även finnas information i FASS om detta. I dagsläget är denna information mycket knapphändig. Det behövs omedelbara åtgärder för att förbättra informationen till allmänheten. Regeringen bör återkomma med en konkret strategi för att ta hand om läkemedelsrester, byggd på tillgänglig kunskap. Det är beklagligt att läkemedel över huvud taget inte nämns i miljöbalken och att läkemedel inte heller kommer att omfattas av reglerna i Reach. Sverige bör också verka för att samma regler skall gälla inom EU för läkemedel som för de kemikalier som omfattas av Reach.

13.2 Reach

Skrivelsen fäster stora förhoppningar vid EU:s kemikaliepolitik Reach. Utvecklingen av EU-institutionernas arbete med Reach de senaste åren ger dock anledning att befara att Reachprojektet blir otillräckligt för att på ett acceptabelt sätt hantera problemen med gifter i miljön. Det behövs en beredskap för hur arbetet med gemensamma åtgärder mot giftspridning i havet skall gå vidare när Reach befunnits svika de förhoppningar som tidigare knutits till detta EU-initiativ.

Europaparlamentets första behandling av Reach har inletts denna höst. Parlamentets utskott för inre marknad och utskottet för konkurrens har urvattnat förslaget ytterligare. Till yttermera visso har kommissionen i slutet av september överrumplande kommit med nya förslag på ytterligare försämringar. Kommissionens förslag innebär bl.a. nya drastiskt sänkta datakrav för lågvolumämen och nya omfattande möjligheter till undantag från datakraven för ämnen över 10 ton per år, inklusive OECD:s datakrav för högvolumämen. I oktober kommer Reach att behandlas i ministerråden för miljö och näringsliv. I november väntas Europaparlamentet hålla en omröstning om förslaget.

Kristdemokraterna vill understryka vikten av att från svensk sida agera såväl i Europaparlamentet som i ministerrådet. Det gäller både att motsätta sig de försämringar som gjorts sedan remissomgången och att verka för de förbättringar som det sedan lång tid finns politisk enighet om i Sverige.

Stockholm den 28 september 2005

Sven Gunnar Persson (kd)

Björn von der Esch (kd)

Ragnwi Marcelind (kd)

Annelie Enochson (kd)

Tuve Skånberg (kd)

Dan Kihlström (kd)

Johnny Gylling (kd)

Lars Gustafsson (kd)